

OVER DARIA VAN DEN BERCKEN

De veelzijdige Nederlands-Russische pianist Daria van den Bercken won diverse prijzen en awards. Ze wordt wereldwijd gevierd voor 'haar muzikale gevoel en onberispelijke virtuositeit' (Gramophone). De jury van Amsterdam Art Prize noemde haar 'model voor toekomstige generatie musici'. Ze speelt wereldwijd met orkesten en in concertzalen en haar albums worden door critici internationaal geprezen.

OVER LUDWIG

In 2012 tartten zes Nederlandse orkestmusici de heersende trends en richtten een nieuw muzikaal collectief op. Ze wilden een ensemble dat zich niet alleen artistiek, maar ook in reikwijdte en flexibiliteit zou onderscheiden. LUDWIG - de naam verwijst uiteraard naar de beroemdste culturele ondernemer in de klassieke muziek - varieert in omvang van één solist tot een volwaardig symfonieorkest.

MEER HERTZ OP ZONDAG

ZONDAG 19 JANUARI

ALMA QUARTET 10 JAAR

Janáček, Samuel Adams & Beethoven

ZONDAG 16 FEBRUARI

**NINO GVETADZE, FREDERIEKE SAEIJS
& MAJA BOGDANOVIĆ**

Haydn & Dvořák

ZONDAG 30 MAART

**MARIA WARENBERG,
ALEXANDER WARENBERG
& NIKOLA MEEUWSEN**

Liederen van Brahms, Strauss
& Piazzolla

ZONDAG 27 APRIL

RONALD BRAUTIGAM 70 JAAR
Schubert

VOLG KLASSIEK IN TIVOLIVREDENBURG NU OOK OP SOCIALS

Facebook.com/tivolivredenburgklassiek | Instagram @tivolivredenburgklassiek

PROGRAMMATOELICHTING

06
ZONDAG
10

TIVOLI
VREDEN
BURG

LUDWIG & DARIA VAN DEN BERCKEN

Johann Sebastian Bach 1685-1750

Brandenburgs Concert nr. 5 (1721)

Allegro

Affettuoso

Allegro

Sergej Prokofjev 1891-1953

Uit 'Tien stukken uit Romeo en Julia' op. 75
(1937)

Volksdans

Scène

Menuet

Jonge Julia

Maskers

Symfonie nr. 1 in D-groot 'Klassieke' op. 25

(1917) (arr. Max Knigge)

Allegro

Larghetto

Gavotta: Non troppo allegro

Finale: Molto vivace

Er zit geen pauze in het programma.

Een fontein van vreugde biedt ons het vijfde Brandenburgse concerto voor drie solisten en barokorkest van Johann Sebastian Bach. Elegant, gracieus en rijk aan plaagstoten is Prokofjevs ‘Klassieke’ Symfonie van twee eeuwen later. Jeugdige overmoed en energie spat van zijn stralende balletmuziek op het liefdesdrama van *Romeo en Julia*.

GRENSVERLEGGENDE MEESTERS VAN HET KLAVIER

Al jaren weet Daria van den Bercken barokmuziek nieuwe glans te geven op de moderne vleugel. De Nederlands-Russische pianist is tot in haar genen verbonden met de betoverende wereld van Prokofjev en daarmee dubbelbevoegd voor dit concert. Leefde Prokofjev in de hoogtijdagen van de concertvleugel en haar concertpianisten, Bach moest het nog stellen met orgel en klavecimbel. Toch was hij de wegbereider van het pianospel. Geen pianist kan ook maar een dag zonder Bach.

GEEN PIANIST KAN OOK MAAR EEN DAG ZONDER BACH.

DE MEESTER OP ZOEK NAAR EEN TOPINSTRUMENT

Maart 1719, juist in de tijd waarin hij bezig was met zijn nu zo befaamde smulwerken, die zes Brandenburgse concerten, liep Bach ongeduldig de werkplaats van Michael Mietke binnen in Berlijn. Zijn doel: een gloednieuw klavecimbel ophalen, voorzien van twee toetsenborden boven elkaar. Piano's mogen breder zijn, klavecimbels zoeken het in stapeling in de hoogte. Instrumentbouwer Mietke, een kwart eeuw ouder dan Bach zelf, was door Friedrich de Eerste aangesteld als klavecimbelbouwer voor het hof van Brandenburg. Bach had destijds zelf de muzikale leiding aan het hof in Köthen, een vorstendommetje in landelijke omgeving, ook wel ‘Koeien-Köthen’ genoemd. Het in Köthen beleden calvinistische geloof hield er een gortdroge opvatting van kerkmuziek op na, Bach hoefde dus geen kerkcantates

met koor en solisten te componeren. Hoe geweldig was dat! Alle tijd voor zijn wereldlijke instrumentale muziek! Hij liet zijn nieuwe aanwinst uit Berlijn de muziekkamer van Köthen binnen rollen. Het prachtige instrument moedigde Bach aan zoveel mogelijk variatie en kleurschakeringen aan te brengen in zijn solo sonates, transcripties, triosonates met traverso (dwarsfluit), viool of viola da gamba en concerto's in grotere bezetting zoals dit aanstekelijke Vijfde concert uit zijn Brandenburger reeks.

BAKERMAT VAN PIANOCONCERT EN SOLOCADENS

Snel-langzaam-snel, een onuitputtelijk recept. De in het zonovergoten Italië geboren driedelige concertvorm was in het land van de olijfbomen opgebloeid in strijkorkesten met violsolisten, dankzij helden als Corelli en Vivaldi. Bach vertaalde hun concept, en vaak ook letterlijk zo'n vioolconcert, naar de toetsenborden van het klavecimbel. Zijn concerten vormen daarmee de bakermat van de latere pianoconcerten van de Weense klassieken. Moment van spektakel daarin is de zogenoemde solo-'cadens'. De solist kan er volop in *shinen* en het publiek verbluffen met vingervlugge passages en overdonderende akkoorden. De kiem ervan hoor je hier bij Bach in het overrompelende openingsdeel van het Vijfde Brandenburgse concert. Aanvankelijk houdt de klaviersolist zich redelijk gedeisd met een begeleidend baslijntje onder het orkest hier en dienstbare begeleiding daar. Razendsnelle loopjes over de toetsen verraden al honger naar meer. Dan breekt een 64 maten lange passage 'cembalo solo senza stromenti' aan (klavecimbel solo, zonder instrumenten). Alle omringende instrumenten zwijgen om Daria van den Bercken alle ruimte te geven voor spektakel op haar klavier. In het meeslepemde middendeel, Affetuoso, zoeken de drie solisten van dit tripelconcert samen stapvoets de diepgang. De finale volgt, in vliegende vaart. Puntige kort aangeboden opwaartse motiefjes springen op, alsof de musici een partijtje pingpong beginnen.

Na zo'n dertig maten sluit het orkest zich geestdriftig bij de solisten aan. In perfecte balans grijpt alles organisch in elkaar. De energieke dansante muziek brengt je monter en verend op je stoel naar het slot.

DE SOLIST KAN ER VOLOP IN SHINEN EN HET PUBLIEK VERBLUFFEN MET VINGERVLUgge PASSAGES EN OVERDONDERENDE AKKOORDEN.

BALLETMUZIEK OP DE PIANO

Over dans gesproken, *Romeo en Julia* was het eerste ballet door Prokofjev in opdracht van de Sovjet-Unie gecomponeerd. Na zijn veelbesproken terugkeer naar de hel van Stalin vanuit mondain Parijs, had hij moedertje Rusland al *Peter en de Wolf* geschonken. Voor miljoenen kinderen over de hele wereld is de hobo sindsdien voorgoed een eend en de klarinet een kat. De eerste helft van de pianoversie van *Romeo en Julia* begint met een stampende woeste volksdans. Let op de elegante kwinkslagen en die verrassende wisselingen van de hoofdstem van de rechter- naar de linker pianohand. Puntig en helder, als vallende sneeuwvlakjes op een knisper-koude winteravond, is de straatscène van het tweede deel, met elastische tempowisselingen en een lekker schuins slotakkoord. Wie het werk al kent zal opveren bij deel 3, 4 en 5. In kleurrijk kostuum geklede mensen dansen een menuet, rijk aan sensuele en schalkse momenten. Vonkjes springen over tussen arriverende gasten. In het levendig portret van Julia als jongedame lijkt ze haar glanzende haardos te bewonderen aan de kaptafel, zich van haar schoonheid en kracht bewust. Het gemaskerd bal schetst ten slotte hoe Romeo, listig in vermomming, het dansfeest betreedt van de rivaliserende familie waartoe Julia behoort. De geliefden ontmoeten elkaar voor het eerst! De spanning en de passie zijn om te snijden. Vonken knetteren op een grotesk en grillig marsritme.

VOOR MILJOENEN KINDEREN OVER DE HELE WERELD IS DE HOBO SINSDIEN VOORGOED EEN EEND EN DE KLARINET EEN KAT.

TRANSPARANTE INSTRUMENTATIE

Prokofjev overrompelde de wereld met zijn hoogst originele, lyrische muziek vol schelmenstreken. In 1914 was hij al een niet te missen verschijning op het muzikale wereldtoneel. Max Knigge, is succesvol componist van nu. Hij heeft zich daarnaast ontwikkeld tot geliefd arrangeur. Hier horen we zijn bewerking van de 'Klassieke' Symfonie, waarmee Prokofjev in 1917 fris tegenwicht bood aan het oh zo prachtige, maar ook best wel moeizame egocentrische gekreun, waar in laatromantiek zwelgende collega's van Prokofjev zo in uitblonken. Het openingsdeel biedt een wervelwind van jeugdige energie. Het Larghetto schetst een dans uit de oude aristocratische tijden van Haydn en Mozart. Mensen uit de pruikentijd trekken aan je voorbij. Even snel als ze opdoemden lossen ze weer op in de verte... De pronte Gavotta, met hupse motiefjes in de houtblazers, is het deel dat Prokofjev als eerste voltooide, gestoeld op de hoekige Franse dans uit de barok. De fluit gaat voor in de Finale, die in vorm klassiek mag zijn, maar in verheerlijking van snelheid aansluit bij het futurisme van Marinetti. Volgens dagboekantekeningen van Prokofjev (maart 1915, Milaan) zorgden de futuristen, 'altijd voor ophef' [...] 'Aan hun hoofd stond Marinetti, een en al vuur, een schreeuwlelijk, een praatjesmaker, een man met een ongelooflijke drukte en energie.'

Huib Ramaer